

SUOMUSSALMEN KUNTA

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN JA EDISTÄVÄN JA EHKÄISEVÄN MIELENTERVEYSTYÖN SUUNNITELMA 2022-2025

JOHDANTO

Suomussalmen kunnan ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveyden edistämisen suunnitelma on osa Suomussalmen kunnan hyvinvointisuunnitelmaa. Ehkäisevä päihdetyö ja edistävä ja ehkäisevä mielenterveystyö on nostettu omaksi asiakokonaisuudekseen, koska niitä ohjaava lainsäädäntö ja toiminnan rakenteet perustelevat teemojen käsittelemistä yhteisenä kokonaisuutena. Suunnitelmassa käytetään THL:n suosittelemaa käsitettä edistävä ja ehkäisevä mielenterveystyö sekä lainsäädännöstä tulevaa termiä ehkäisevä päihdetyö.

Suunnitelma päivitetään vuosittain osana laajemman hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman käsittelyprosessia. Suunnitelman käsittelyn yhteydessä käydään läpi myös edellisen toimintavuoden toteutunutta toimintaa ja sen arviointia. Keskeisiä toimijoita suunnitelman laatimisessa, toteuttamisessa, seurannassa ja arvioinnissa ovat kunnan hyvinvointityöryhmä, hyte-koordinaattori, ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveyden edistämisen työryhmä sekä eri toimialojen työntekijät. Kuntalaisten osallistaminen prosessiin on olennaisen tärkeää.

1. TAUSTAA: EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ JA EHKÄISEVÄ JA EDISTÄVÄ MIELENTERVEYSTYÖ

1.1 Ehkäisevän päihdetyön lainsäädäntö

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) tuli voimaan vuonna 2015. Sen mukaan julkisen vallan tulee huolehtia alkoholin, tupakan, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden sekä rahapelaamisen aiheuttamien haittojen ehkäisystä yhteistyössä yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Laissa ehkäisevällä päihdetyöllä tarkoitetaan toimintaa, jolla vähennetään päihteiden käyttöä ja päihteiden käytöstä aiheutuvia terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja.

Lain 6 §:n mukaan kunnan tulee ehkäisevän päihdetyön yhteydessä edistää asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia päihteiden aiheuttamien haittojen vähentämiseksi viranomaisyhteistyöllä, viranomaisille annettavilla lausunnoilla sekä kunnan omilla toimilla.

Lain 5 §:n mukaan kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimeää ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan toimielimen, jonka tehtävänä on:

1) huolehtia kunnan päihdeolojen seurannasta ja niitä koskevasta tiedotuksesta;

- 2) huolehtia siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan yksityisille henkilöille ja koko väestölle;
- 3) lisätä ja tukea päihdehaittoja ehkäisevien toimien osaamista kaikissa kunnan tehtävissä;
- 4) esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia kunnan hallinnossa, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa, sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimessa sekä elinkeinotoimessa;
- 5) huolehtia siitä, että 4 kohdassa tarkoitetut kunnan toimet sovitetaan yhteen poliisin, alkoholilain (1143/1994) ja tupakkalain (693/1976) noudattamisen valvonnan, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa.

Kunnan ehkäisevään päihdetyöhön sovelletaan lisäksi, mitä terveydenhuoltolain (1326/2010) 11 ja 12 §:ssä säädetään terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä sitä koskevasta suunnittelusta ja raportoinnista.

1.2. Ehkäisevän päihdetyön valtakunnallinen toimintaohjelma

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaisussaan määritellyt seuraavat kuusi painopistettä ehkäisevään päihdetyöhön:

1. Ehkäisevän päihdetyön valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset rakenteet ovat kunnossa
2. Haitoista viestitään tutkittuun tietoon perustuen yksilöiden ja yhteisöjen valintojen sekä sosiaali- ja terveystieteiden tueksi
3. Riskikäyttö ja haitat tunnistetaan sekä tukea tarjotaan varhaisessa vaiheessa
4. Alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisyyn kehitettyä Pakka-toimintamallia toteuttavien kuntien ja alueiden määrä lisääntyy.
5. Haittojen ehkäisyyn panostetaan lähiyhteisöissä
6. Ammattilaisilla on riittävästi ehkäisevän päihdetyön osaamista

1.3. Ehkäisevää ja edistävää mielenterveystyötä koskeva lainsäädäntö

Ehkäisevää ja edistävää mielenterveystyötä ei määritellä erillisessä laissa, vaan se sisältyy osaksi muuta lainsäädäntöä.

Mielenterveystyön (14.12.1990/1116) 1§ määrittää osaksi mielenterveystyötä myös väestön elinolosuhteiden kehittämisen siten, että elinolosuhteet ehkäisevät ennalta mielenterveydenhäiriöiden syntyä, edistävät mielenterveystyötä ja tukevat mielenterveyspalvelujen järjestämistä.

Kuntalain (10.4.2015/410) mukaan kunnan tehtävänä on pyrkiä edistämään kuntalaisten hyvinvointia ja kestävästä kehityksestä. Kuntalain 37§ mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa otetaan huomioon kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen ja osallistumisen ja vaikuttamismahdollisuudet.

1.4. Valtakunnallinen mielenterveysstrategia

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukainen mielenterveysstrategia julkaistiin alkuvuonna 2020. Vuoteen 2030 saakka ulottuvan strategian tavoitteena on turvata mielenterveystyön jatkuvuus ja tavoitteellisuus.

Strategian pohjalta tulevat hallitukset valitsevat hallituskauden mielenterveyspolitiikan painopisteet ja määrittelevät toimeenpanon keinot, välineet ja seurannan. Mielenterveysstrategian yhteydessä valmisteltiin itsemurhien ehkäisyohjelma, jonka toimenpiteitä toteutetaan samanaikaisesti mielenterveysstrategian toimeenpanon kanssa.

Mielenterveysstrategiassa on viisi painopistealuetta:

1. Mielenterveys pääomana
2. Lasten ja nuorten mielenterveyden rakentuminen arjessa
3. Mielenterveysoikeudet
4. Ihmisen tarpeiden mukaiset, laaja-alaiset palvelut
5. Hyvä mielenterveysjohtaminen

1.5. Suomussalmen kunnan ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveyden edistämisen rakenteet

1.5.1. Ohjaavana asiakirjana kunnan strategia

Vaikuttava ehkäisevä päihdetyö ja mielenterveyden edistämistyö lähtee kunnan strategias-
ta ja muista toimintaa ja päätöksentekoa ohjaavista asiakirjoista, kuten hyvinvointikerto-
muksesta ja –suunnitelmasta.

Kunnan strategian yksi visioista on, että Suomussalmi on muuttovoittopaikkakunta, joka houkuttelee jatkuvasti uusia asukkaita kiinnostavilla asumismahdollisuuksillaan, luonnon-
läheisillä aktiviteeteillaan sekä monipuolisilla palveluillaan ja työmahdollisuuksillaan. Toi-
nen keskeinen osa visiota on se, että Suomussalmi on kasvava matkailukohde, joka tun-
netaan aktiivisen luontoliikkuajan Hossasta, Raatteentien historiasta sekä vivahteikkaasta
kulttuurista. Kolmas osa visiota on se, että arjen helppous, monipuoliset harrastusmahdol-
lisuudet ja asumisen viihtyisyys takaavat kiinnostavan kohteen uutta kotia etsiville. Neljäs
vision osa on taas se, että menestyvät yritykset työllistävät monipuolisiin tehtäviin biota-
loudesteknologiateollisuuteen.

Strategiassa Suomussalmen kunnan kannalta keskeisiksi menestystekijöiksi on määritelty
uudistuminen, identiteetti, elinvoimaisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi.

Keskeisenä ajatuksena on se, että kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja turvallisuutta tarjoamalla laadukkaat ja asiakaslähtöiset hyvinvointi- ja ympäristöpalvelut. Rakennettua ympäristöä ja väyliä kehitetään siten, että edistetään kunnan saavutettavuutta, esteettömyyttä ja ympäristön esteettisyyttä sekä kuntalaisten toimintakykyä ja turvallisuutta. Yhteisöllisyyteen liittyy keskeisesti toisten kuunteleminen ja kunnioittaminen, mitä edistää turvallista ja suvaitsevaista elinympäristöä. Ajatuksena tässä on se, että kunta on yhteisö, joissa kaikki toimijat ovat tärkeitä, mihin liittyy myöskin strategiassa mainittu aktiivisten yhteisöjen toiminnan tukeminen.

Strategiassa omana kohtanaan on mainittu hyvinvointi ja hyvinvoinnin sekä terveyden edistäminen. Tähän liittyy myös ympäröivä luonto ja sen rytmisessä eläminen. Yksi hyvinvointisuunnitelmassakin esille nostettu asia on hyvän yhteistyön rakentaminen uuden hyvinvointialueen kanssa. Unohtamattakaan kunnan omien palvelujen kehittämistä ja esimerkiksi TEAviisareiden (terveydenedistämisaktiivisuus) seuranta. Yhtenä osana palvelujen kehittämistä on uudistumisen yhteydessä esille tuotu digitaalisuus ja omien toimintatapojen tarkastelu.

Toimenpiteinä nämä strategiset päämäärät tarkoittavat sitä, että kunnan ydintehtävänä on tuottaa ja turvata asukkailleen laadukkaat hyvinvointipalvelut. Tulevaisuuden palvelut ovat asiakaslähtöisesti toteutettuja palveluita, joissa hyödynnetään digitaalisuuden mahdollisuuksia. Kunta järjestää tai tuottaa kuntalaisten lähipalvelut ja vaikuttaa samalla aktiivisesti siihen, että maakunnan järjestämät palvelut ovat tarjolla myös Suomussalmella. Kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia ja vuorovaikutusta lisäämällä parannetaan palveluita ja saadaan kuntalaisten ideat käyttöön. Yhteistyötä yhdistysten ja järjestöjen kanssa vahvistetaan kehittämällä hyvinvointisopimustoimintamallia. Kunta huolehtii erityisesti pitkäaikais-työttömien työllistämistoimista ja pakolaisten vastaanotosta. Maahanmuuttotyön tavoitteena on maahanmuuttajien kotoutuminen ja kiinnittyminen yhteisöön. Kunnan nuorisotyö ja aikuissosiaalityö toimivat turvaverkkona ja tarvittaessa tuettuna ponnahduslautana tulevaisuuteen.

1.5.2. Vastuiden ja tehtävien jakautuminen

Ehkäisevän päihdetyön ja edistävän ja ehkäisevän mielenterveystyön vastaavana toimielimenä kunnassa toimii kunnanhallitus. Yhteyshenkilönä on nuorisosihteeri.

Käytännön tasolla työtä toteuttaa ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveyden edistämisen työryhmä. Työryhmä kokoontuu säännöllisesti neljä kertaa vuodessa. Työryhmä valmistelee yhteyshenkilön johdolla ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveyden edistämisen toimitasuunnitelman vuosittain osaksi kunnan hyvinvointikertomusta ja –suunnitelmaa.

Osana valmistelutyötä järjestetään kuntalaisille avoimia keskusteluiltoja ja kyselyitä ehkäisevän päihdetyön ja edistävän ja ehkäisevän mielenterveystyön teemoista. Valmisteluun osallistuvat myös vanhus- ja vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto.

1.5.3. Käytössä olevat työkalut toiminnan seurantaan ja kehittämiseen

Suomussalmen kunnassa on käytössä Hyvän mielen kunta –tarkistuslista, jonka avulla seurataan ja arvioidaan ehkäisevän ja edistävän mielenterveystyön tilaa ja kehitystä. Ehkäisevän päihdetyön toteutusta seurataan tämän suunnitelman liitteenä olevan suunnitelu- ja arviointitaulukon avulla.

Käytännön tason työkaluja toimintaan saadaan erilaisista tietopankeista, joita tarjoaa esimerkiksi Ehyt ry (www.ehyt.fi) ja Mieli – Suomen mielenterveysseura ry (www.mieli.fi). Innokylään (www.innokyla.fi) on myös koottu erilaisia hyviä käytäntöjä liittyen ehkäisevään päihdetyöhön ja edistävään ja ehkäisevään mielenterveystyöhön.

2. KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖN JA NYKYTILAN ANALYYSI

2.1. Indikaattoritietoja

<https://www.diak.fi/kumppanille-ja-kehittajalle/kehittamistyokalut/huono-osaisuus-suomessa-karttasivusto/> (katso täältä indikaattorit)

2.1.1. Sotkanetin tilastoja ja analyyseja

Sotkanetin tilastot ovat Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) indikaattoripankki, tietopalvelu, joka tarjoaa kaikista Suomen kunnista viimeisimpään voimassa olevaan kuntajakoon perustuen keskeisiä väestön hyvinvointia terveyttä koskevia tietoja.

<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/i>

2.1.2. Kouluterveyskyselyn tilastoja ja analyyseja

Kouluterveyskysely tuottaa monipuolista ja luotettavaa, maakunnallista ja paikallista seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaavuudesta. Kyselyyn osallistuvat perusopetuksen 4. ja 5. vuosiluokan oppilaat, perusopetuksen 8. ja 9. vuosiluokan oppilaat sekä lukiokoulutuksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi, seuraavan kerran vuonna 2023.

<https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely>

2.1.3. Kelaston tilastoja ja analyyseja

Tilastotietokanta Kelastoon on koottu keskeinen tilastotieto Kelan hoitamasta sosiaaliturvasta. Kelastosta saatavia raportteja aihealueittain on mm. eläkeläiset, lapsiperheet, sairastaminen, toimeentulotuki ja työttömät.

<https://www.kela.fi/kelasto>

2.2. Kunnassa vallitseva asenne- ja päihdekulttuuri

Kunnassa vallitsevan asenne- ja päihdekulttuurin kuvaus perustuu eri toimijoiden havaintoihin ja kokemuksiin sekä kuntalaisilta tulleisiin palautteisiin. Aiheesta järjestetään kysely ja keskustelutilaisuus, jossa tavoitteena on kerätä kuntalaisten kokemuksia ja havaintoja asiasta laajemminkin.

Nuorten osalta käsitys on, että suurin osa nuorista voi hyvin, mutta he, jotka voivat huonosti, voivat todella huonosti. Hyvinvointi on siis jakautunut ääripäihin. Huoli huumeiden käytön lisääntymisestä, huumeiden saatavuudesta ja sallivammista asenteista on lisääntynyt myös Suomussalmella. Kannabista kohtaan on havaittavissa asennemuutos paikallisesti ja valtakunnallisesti. Kannabista ei mielletä huumeeksi.

Aikuisväestön päihteiden käyttö ei näy huolestuttavassa määrin julkisilla paikoilla, joten se voi olla jopa huonompi kuin tiedetään ja ongelmat voivat olla lisääntymässä koronapandemian vaikutuksesta. Valtakunnallisesti tiedetään, että etätyön yleistyminen ja kotiin eristäytyminen ovat lisänneet alkoholin käyttöä pitkin viikkoa. Ahdistus, yksinäisyys ja eristämisen kokemukset voivat johtaa siihen, että apua haetaan alkoholista. Mielen pahoinvointi voi myös lisääntyä sosiaalisten kontaktien puuttuessa esimerkiksi etäkoulun tai etätyön aikana.

Kainuun sote-kuntayhtymän Mukana elämässä, Itsemurhien ehkäisy Kainuussa -hanke teki kyselyn yläkouluikäisten itsetuhoisista ajatuksista syksyllä 2021. Kyselyyn vastasi yli 900 koululaista kaikista Kainuun kunnista. Kyselyssä nousi esille, että jopa 15 % yläkoululaisista oli viimeisen kolmen viikon aikana ajatellut itsemurhaa. Heistä yli kolmannes ei ollut kertonut ajatuksista kenellekään. Kaverit olivat yleisin kanava avun hakemiseen ja asiasta kertomiseen. Kyselyssä kävi myös ilmi, että noin kolmannes yläkoululaisista ei tiennyt, keneltä ja mistä voi apua hakea, jos olo on ahdistunut tai ajattelee itsemurhaa. Tämä on asia, johon tulee kiinnittää erityistä huomiota jatkossa. Avun saamisen kanavat tulee olla selvillä eri ikäisillä kuntalaisilla ja yleinen viestintä siitä, että asioita voi ja täytyy puhua, on jokaisen tehtävä.

2.3. Suomussalmen toimijaverkosto

Suomussalmella ehkäisevää päihdetyötä ja edistävää ja ehkäisevää mielenterveystyötä toteutetaan poikkihallinnollisesti kunnan eri toimialoilla. Keskeisiä toimijoita ovat nuorisopalvelut, liikunta- ja vapaa-ajan palvelut, kansalaisopisto ja työllisyyspalvelut.

Kunnan lisäksi toimijaverkostoon kuuluvat kolmannen sektorin toimijat, järjestöt ja seurakunnat. Mielenterveyden ystävät ry ylläpitää matalan kynnyksen kohtaamispaikka Porstuankulmaa, jossa kokoontuu erilaisia ryhmiä säännöllisesti. Porstuankulmassa tarjotaan myös ruokaa parina päivänä viikosta. Suomussalmen kunta on myös antanut järjestöjen käyttöön tilan, Kumppanuustalon. Kumppanuustalolla kokoontuu säännöllisesti erilaisia sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyviä järjestöjä ja Kianta-Opiston matalan kynnyksen ryhmiä. Aikuissosiaalityön sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä kokoontuu kerran viikossa.

Suomussalmen seurakunnat järjestää myös erilaisia tapahtumia ja kokoontumisia.

2.4. Riskitekijät ja suojaavat tekijät

2.4.1. Riskitekijät, esim. nivelvaiheet, ja riskiryhmät

Suomussalmella on ollut pitkään toisen asteen koulutuksena vaihtoehtona vain lukio. Yhteisenä huolena on ollut pitkään ne nuoret, jotka eivät halua mennä lukioon, ja/tai joilla ei ole vielä valmiuksia lähteä kotoa muualle suorittamaan toisen asteen opintoja. Lukiossa olevilla nuorilla, joille lukiovalinta on ollut pakon sanelema, voi esiintyä lisääntyntä ahdistuneisuutta opiskelupaineista, epäonnistumisista ja turhautumisesta.

Yhtenä ratkaisuna tähän ongelmaan Suomussalmella on kehitetty opinnollistamista Talentti-hankkeen kautta. Opinnollistamisella tarkoitetaan sitä, että työpaikoille tunnistetuissa oppimisympäristöissä voidaan osoittaa ammatillisiin perusopintoihin kuuluvaa osaamista esimerkiksi osana palkkatukityösuhdetta. Myös nuorten työpaja Hanslankarit on kehittänyt

oppilaitosyhteistyön kautta mahdollisuuksia suorittaa ammatillisia opintoja työpajajaksolla näyttöjen ja tuetun etäopiskelun kautta.

Pitkien etäisyyksien kunnassa voidaan ajatella, että sivukylillä asuvat pitkäaikaistyöttömät tai yksin asuvat vanhukset kuuluvat riskiryhmään monellakin tavalla. Sosiaalisten kontaktien vähäisyys, palveluiden sijainti kaukana ja polttoaineen hinnan nousu voivat aiheuttaa tahdon vastaistakin erakoitumista ja irtaantumista yhteiskunnasta. Mahdolliset päihde- ja mielenterveysongelmat jäävät näin piiloon ja voivat kasautuessaan aiheuttaa suuriakin avun tarpeita. Kotihoidon resurssien riittämättömyys myös aiheuttaa huolta niidenkin vanhusten osalta, jotka ovat avun piirissä, mutta yksinäisiä. Erilaisen sosiaalisen tuen ja keskusteluavun tarjoaminen näille riskiryhmille on tärkeää.

2.4.2. Suojaavat tekijät

Suojaavat tekijät voidaan jakaa sisäisiin ja ulkoisiin suojaaviin tekijöihin. Sisäiset suojaavat tekijät ovat ihmisen itsensä ominaisuuksia, mutta ulkoisiin suojaaviin tekijöihin voidaan vaikuttaa ulkoa päin. Näitä ovat ruoka ja suoja, sosiaalinen tuki, myönteiset mallit, koulutusmahdollisuudet, työ tai muu toimeentulo, työyhteisön ja esimiehen tuki, kuulluksi tuleminen ja vaikuttamisen mahdollisuudet, turvallinen elinympäristö ja toimiva yhteiskuntarakenne.

Suomussalmella olevia suojaavia tekijöitä ovat luonto ja sen tarjoamat mahdollisuudet harrastamiseen, kuten metsästys ja kalastus ja niihin liittyvät sosiaaliset yhteisöt. Yhteisöllisyys toteutuu arjessa ja naapuriapu on osa tukiverkkoa. Nuorisotyön kautta nuorille on tarjolla monenlaisia kohtaamisen mahdollisuuksia nuorisotalolla, Virranjakaja – remppatallilla, bänditilalla, nuorten työpajalla ja seurakunnan nuorisotyön kautta. Etsivän nuorisotyön kautta tavoitetaan nuoria, joilla on enemmän tuen tarvetta. Etsivä nuorisotyö on laajentunut myös nettiin, jonka kautta on tavoitettu niitäkin nuoria, joita ei tavoiteta fyysisen toiminnan piiriin.

Harrastusmahdollisuuksia on paljon ja tarjolla on myös maksuttomia kerhoja ja harrastuksia perheille, joilla ei ole varaa kustantaa nuorten harrastuksia. Vähävaraisille aikuisille mahdollistetaan harrastaminen, Kianta-Opiston kursseille osallistuminen ja kulttuuritilaisuuksiin pääsy Kaikukortin avulla. Suomussalmella on myös aktiivinen kyläyhdistystoiminta, jota kunta tukee. Kyläyhdistykset järjestävät omilla kylillään tilaisuuksia ja tapahtumia, jotka tukevat kyläläisten sosiaalisuutta ja yhdessä tekemistä. Kulttuurin avustusten kautta järjestetään eri puolilla kuntaa, myös sivukylillä, tapahtumia ja tekemistä eri ikäisille.

Kunnan aktiivinen työllisyydenhoito tarjoaa mahdollisuuksia pitkäaikaistyöttömille, velvoite-työllistetyille ja työkokeilu- ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja tarvitseville kuntalaisille. Aikuisten osalta työllisyyden hoitoa varten toimii työpalvelukeskus Miilu, mutta työllisyyden hoidon asiakkaita sijoittuu kunnan kaikille toimialoille erilaisiin työtehtäviin. Nuorten työpaja Hanslankarit tarjoaa tukea työllistymiseen ja opintoihin alle 29-vuotiaille kuntalaisille. Kunta tarjoaa oppisopimuspaikkoja omissa toiminnoissa ja tukee yrittäjiä palkkaamaan työttömiä palkkatuelle tai oppisopimukseen kunnan myöntämän työllistämisrahan kautta. Työllisyyden hoidon kuntakokeilun kautta kunta on ottanut entistä aktiivisemmän roolin työllisyyden hoidon ja elinkeinoelämän tarpeiden kartoittamisessa ja tarpeisiin vastaamisessa.

Poliisiresurssien väheneminen näkyy katukuvassa niin, että poliisin partioautoja ei enää näy kaduilla niin usein kuin ennen. Apua on kuitenkin saatavissa esimerkiksi netin kautta.

Kainuussa toimii Oulun poliisilaitoksen nettipoliisi Lauri Nikula. Hänet löytää somesta nimimerkillä @poliisilauri ja Snapchatista ”poliisilauri”. Tieto poliisin saavutettavuudesta lisää kuntalaisten turvallisuuden tunnetta.

3. VIESTINTÄ EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN JA EDISTÄVÄN JA EHKÄISEVÄN MIELENTERVEYSTYÖN TUKENA

Suomussalmen kunta viestii Ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveyden edistämisen työryhmän nimissä aiheeseen liittyen mm. valtakunnallisen Ehkäisevän päihdetyön viikon aikana (vko 45) ja mielenterveysviikolla (vko 47) sosiaalisen median kanavillaan pyrkien kohdistamaan viestin kulloinkin teemana olevaan aiheeseen. Hyvinvointisuunnitelman ja Ehkäisevän päihdetyön ja edistävän ja ehkäisevän mielenterveystyön suunnitelman laadintaan liittyvistä yleisötapahtumista ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä suunnitelmien valmistumisista laaditaan mediatiedotteet ja viestitään kunnan omilla kanavilla.

Muulloin julkaistaan tiedotteita tarpeen mukaan. Muun muassa sometileillä julkaistaan tietoisuuksia päihdeiden aiheuttamista riskeistä ja haitoista sekä nostetaan esille tilastoista nousseita havaintoja. Mielenterveyden edistämiseen ja mielen hyvinvointiin liittyviä teemoja nostetaan myös esille viestinnässä säännöllisesti. Viestinnän kautta tarjotaan kuntalaisille tietoa myös siitä, mistä apua on saatavilla, jos huoli kerää itsestä tai läheisestä.

Kunnan sosiaalisen median kanavilla (Facebook, Instagram, Twitter), internetsivuilla suomussalmi.fi ja kunnan info-tv:ssä jaetaan tietoa kunnan järjestämistä kuntalaisille suunnatuista palveluista, mutta myös yhdyspintayhteistyöhön liittyen eri toimijoiden ehkäisevää päihdetyötä tukevaan toimintaan liittyviä tiedotteita (esim. tapahtumatiedotteita sekä kerho- ja ryhmätoimintaan liittyvää tietoa). Yhteistyötahoja kannustetaan toimittamaan viestintäsuunnittelijalle tietoa suomussalmelaisille avoimista tilaisuuksista välitettäväksi kunnan kanaviin.

Paikallislehti Ylä-Kainuun toimittajien kanssa käydään aktiivisesti ajatusten vaihtoa päihde- ja päihdeilmiöihin ja kuntalaisten mielen hyvinvointiin liittyen ja tarvittaessa tehdään mediatiedotteita teemoista.

4. TOIMINTASUUNNITELMA

	Toiminta	Vastuutaho ja yhteistyökumppanit	Seurantamittarit
Yleinen EPT ja MT-edistäminen	koulutukset, infotilaisuudet, viestintä		
Alle kouluikäiset		neuvola, varhais-	

		kasvatus, seurakunnan kerhotoiminta	
Kouluikäiset		alakoulu, yhteiskoulu, lukio, liikunta- ja kulttuuripalvelut	
Nuoret		nuorisotyö, nuorisovaltuusto, etsivä nuorisotyö, Hanslankarit	
Työikäiset		työpaikat, kulttuuri- ja liikuntapalvelut, kansalaisopisto	
Ikäihmiset		vanhus- ja vammaisneuvosto, kulttuuri- ja liikuntapalvelut, kansalaisopisto	
Työelämän ulkopuolella olevat (kotonasta tai omaista hoitavat, pitkällä sairauslomalla olevat, työttömät)			
Yhteiset tapahtumat tai teemaviikot	EPT-teemaviikko vko 45, mielenterveysviikko vko 47, PAKKA-toiminta		

4.1. Asiakirjat käsittelyvaiheet

Suunnitelman yleinen osa hyväksytään valtuustossa 20.6.2022 § xx osana laajaa hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa.

Toimintasuunnitelma 2022 käsitellään Ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveyden edistämisen työryhmässä syyskuussa 2022, jonka jälkeen se viedään tiedoksi kunnanhallitukselle.

4.2. Ehkäisevän päihdetyön moniammatillinen työryhmä

Kunnanhallitus käsittelee ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveyden edistämisen työryhmän kokoonpanoa kokouksessaan 14.6.2022. Kokoonpano täydennetään tähän kohtaan kokouksen jälkeen.